

DOI <https://doi.org/10.32405/2308-8885-2019-2-57-62>

УДК 37.091.33 – 027.22 : 792.091 (театр пісні «Левеня»)

Железник Ольга Феліксівна,

вчитель музичного мистецтва, СЗШ № 50 ім. А. Макаренка, м. Львів, Україна, zheleznikola@gmail.com

Гурин Олександра Михайлівна,

кандидат педагогічних наук, завідувачка відділу психологічного супроводу, соціальної адаптації та виховання молоді, НМЦО, м. Львів, Україна, ohuryn@gmail.com

МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ «МОБІЛЬНИЙ ТЕАТР ПІСНІ «ЛЕВЕНЯ»

Висвітлено досвід добровільної діяльності Мобільного театру пісні «Левеня» СЗШ № 50 м. Львова, описано зміст та практичне значення роботи театральної студії у навчанні, вихованні учнів та сприянні психологічній реабілітації поранених у зоні ООС (АТО) воїнів Збройних Сил України. На основі аналізу діяльності колективу проаналізовано особливості організації театру пісні, напрямки і технології його роботи. Представлено практичні рекомендації вчителям щодо створення і функціонування подібної театральної студії на базі загальноосвітніх навчальних закладів та позашкільних установ.

Ключові слова: мобільний театр пісні, театральна педагогіка, педагогічна технологія, волонтерська робота.

Українське суспільство переживає складний етап свого історичного розвитку: впродовж п'яти років на сході країни триває ООС (АТО), що становить загрозу суверенітету України. Така ситуація стала потужним поштовхом для формування національної самосвідомості громадян та розгортання масового волонтерського руху в Україні. Освітяни не залишаються осторонь сплеску громадянських ініціатив, вони беруть активну участь у волонтерському русі, разом із учнями та батьківськими громадами шкіл докладають чималих зусиль для допомоги захисникам України.

2014 року в СЗШ № 50 м. Львова започаткований соціальний шкільний проект «Ми свідки історії України», мета якого – патріотичне виховання учнів шляхом участі в конкретних добровільних заходах, що передбачають психологічну та матеріальну допомогу людям, які постраждали внаслідок воєнних дій. У рамках цього проекту восени 2014 р. розпочав роботу Мобільний театр пісні «Левеня» – унікальне явище шкільного волонтерського руху м. Львова, цікава й нова форма мистецько-педагогічної роботи з учнями, спрямована на формування громадянськості, патріотизму, виявлення соціальної активності через засоби театральної діяльності.

Вивчення науково-педагогічних джерел свідчить про важливість шкільної театральної педагогіки, її вплив на особистість учнів і молоді, що підкреслюється дослідниками (О. А. Комаровська, В. М. Шахрай, Л. М. Некрасова, О. О. Лапіна, С. В. Нікітін та ін.). Розроблені методики і технології актуальні для практиків. Водночас, у сучасних обставинах слід скоригувати і доповнити технологічний базис учителів такими формами і методами, які дозволять використати потенціал різних предметів, поєднати їх зміст та акцентувати увагу на формуванні особистості сучасного українця – патріота, громадянина. Комаровська О. вважає, що шкільний театральний гурток надзвичайно цінний для розвитку в учнів соціально важливих якостей і формування емоційно-почуттєвої сфери: умінь співчувати, співпереживати, співдіяти. «У такій творчості, дієво сприймаючи світ, життя крізь призму п'єси, – стверджує вчена, – ...дитина вчиться «бачити» себе очима інших і зростає духовно» [5, с. 5].

Вважаємо, що успішна діяльність Мобільного шкільного театру «Левеня», яка є багатофункціональною і значущою за своїми навчальними, розвивальними і виховними цілями, потребує вивчення, популяризації, наслідування та адаптації серед навчальних закладів різних типів як мистецько-педагогічна технологія. Зазначене власне й визначило мету статті.

У зв'язку зі змінами, які відбуваються в суспільному житті України, а також глобальними соціокультурними перетвореннями, яких зазнає людство, в освіті нашої країни почався ініційований МОН України процес реформування згідно з Концепцією Нової української школи. В основі сучасної освіти лежать компетентнісний, інтегрований, особистісно зорієнтований, діяльнісний підходи, відповідно до яких розробляється освітній зміст і організується навчальний процес. Важливо, що на формування ключових компетентностей учнів «працюють» усі предмети (у тому числі й предмет «Мистецтво» у різноманітні види мистецької діяльності), які не обмежуються формуванням вузьких предметних компетентностей, необхідних для того чи іншого виду

навчальної діяльності. У процесі набуття учнями ключових компетентностей, знань та уявлень про світ і суспільство, умінь критично осмислювати події, що відбуваються у світі, задіюються різні засоби музичного, образотворчого, театрального, хореографічного та інших видів мистецтв. Попри багатий досвід патріотичного виховання учнів, який накопичувався з часів СРСР, у сучасній Україні він потребує трансформації відповідно до реалій сьогодення, а отже, потрібні нові форми і методи роботи з молоддю, що сприятимуть присвоєнню загальнолюдських і національних цінностей, які визначають людину майбутнього і патріота Батьківщини.

Такий невичерпаний ресурс методів і прийомів сьогодні педагоги і науковці вбачають у **театральній педагогіці**, мета якої – формування особистості учня в навчальному процесі різних навчальних закладів через сценічні засоби та дії. Застосування в навчальній діяльності форм та методів театральної педагогіки сприяє формуванню самосвідомості учнів, вихованню культури почуттів (у тому числі – навчання керувати вираженням своїх емоцій), розвитку комунікативних здібностей, опануванню голосом та тілом (пластичністю та виразністю рухів). Багатоаспектне значення театру у формуванні особистості висвітлюється у працях О. Комаровської, яка вважає, що театральне мистецтво володіє необмеженими можливостями впливу на юну душу [3, с. 4]. Надзвичайно цінною є театральна самодіяльність для розвитку соціально важливих якостей: умінь співчувати, співпереживати, співдіяти (із персонажем, роль якого дитина виконує; із іншими персонажами, з якими взаємодіє «її» персонаж; із партнерами-товаришами під час репетицій та вистави; із глядачами, батьками, вчителями).

Театральна діяльність дитини наближена до ігрової, тому учні так легко орієнтуються в новій реальності театральної вистави, перевтілюються і знаходять правильні рішення – як вчинити у справжньому житті. «Дуже часто молодій людині в момент кризової ситуації здається, що виходу немає, часто вона може вести себе інертно, рухачись за течією, не прикладаючи зу-

силь, щоб змінити ситуацію, розв'язати проблему ефективними шляхами. Саме для допомоги у вирішенні нелегких життєвих ситуацій педагог організовує творчий колектив» [4, с. 85].

Елементи театральної педагогіки використовують багато учителів у мистецько-педагогічній роботі з вихованцями, які вправляються в акторській, пластичній, руховій імпровізації, постановці фрагментів різних вистав тощо. Елементи театралізації на уроках у шкільному, а також у музейному просторі традиційно використовують учителі музичного мистецтва та художньої культури – заслужений учитель України І. В. Ласкій і О. Ф. Железник. Завдяки успішній творчій співпраці вчителів та позакласній педагогічній роботі в багатьох школах діє на постійній основі шкільний театр, здійснюються виїзні вистави і творчі проекти в місті та області. Цікавим є досвід СЗШ № 50 м. Львова, де театальною діяльністю охоплено учнів від початкової до старшої ланок. Так, упродовж трьох років (2014–2017) у перших класах викладався курс «Абетка театального мистецтва» (за адаптованою програмою Л. Петренка). У школі проходив апробацію та протягом багатьох років викладається інтегрований курс «Мистецтво» (розроблений авторським колективом під керівництвом Л. Масол), де учні вивчають ази театального мистецтва, у школі багато років існує театр, роботу якого координувала з 1960 до 1990 р. кандидат педагогічних наук Ю. Л. Львова. У 1999 р. вона була режисером-постановником музично-театралізованої композиції «Омріяна зустріч із Шопеном» (автор сценарію та ведуча – заслужений учитель України, вчитель музичного мистецтва та художньої культури СЗШ № 50 м. Львова І. В. Ласкій), що була представлена у Концертній залі ім. С. Людкевича Львівської обласної філармонії. У 2000 р. цей авторський колектив презентував на сцені Львівської філармонії музично-театралізовану композицію «В гості до Й. С. Баха».

Особливо активно розгорнулась діяльність і проявилась творча самореалізація учнів та вчителів школи у 2014 р. у зв'язку із початком бойових дій на сході України: у закладі старту-

вала масштабна кампанія з написання листів воїнам на передову, плетіння браслетів-оберегів, виготовлення ляльок-мотанок, різноманітних котильйонів (вишитих бісером та кольоровими нитками), колективного плетіння маскувальних сіток (під керівництвом вчителя образотворчого мистецтва І. Р. Лев), збору продуктів, теплого одягу, білизни, засобів гігієни, організації доброчинних ярмарків з метою збору коштів на потреби армії.

У цей же час було організовано театр «Левеня», основою якого стали учасники шкільного вокального ансамблю «Консонанс»; вони брали участь у виставі «Вертеп» з метою збору коштів для поранених воїнів, які лікувалися у Військово-медичному клінічному центрі Західного регіону (Львівському військовому госпіталі). Символічно, що в роки Другої світової війни Ю. Л. Львова теж організувала в школі учнівську концертну бригаду для виступів перед пораненими у військовому шпиталі. Такий досвід виявився актуальним і в ХХІ столітті.

Ідея створення мобільного театру виникла у вчителя музичного мистецтва СЗШ № 50 м. Львова О. Железник під впливом спостереження за діяльністю розповсюджених у період становлення Незалежності у Львові та й по всій Західній Україні вертепів – вуличних самодіяльних гуртів, які засобами драматичного мистецтва у трагікомічних виставах імпровізаційного характеру переповідають історію народження Ісуса Христа. Сценарії вертепів пишуть відповідно до політичної ситуації, і нерідко вони бувають гостросатиричними. Прикладами можуть слугувати «Вертеп – 2009» Марти Гурина, «Львівський вертеп» Миколи Петренка, «Подорожні» Жанны Горай та ін., видрукувані у збірці «Христос народився! Весь люд звеселився!» (вид-во «Свічадо», 2016 р.). Подібні вертепи виконували і професійні актори, і аматорські колективи. Активна студентська молодь, шкільництво виступали на вулицях міста, концертних майданчиках, спеціально підготовлених Львівською міською радою.

Пересувний, чи мандрівний, характер діяльності мала більшість традиційних народних українських театрів

(скоморосих, вертепів), що існували, за твердженням дослідників театрального мистецтва І. Франка, М. Возняка з XVI ст. Традиційні персонажі вертепу – Ангели, Чорти, Ірод, Воїни, Смерть, Козак, Мошко, Ривка – переповідали історії, веселили народ, змушували людей замислюватися над гостросоціальними темами і діяти.

Форму традиційної для духовних та світських навчальних закладів України початку XVII – другої половини XVIII ст. «шкільної драми», що передбачала спільну участь учнів і педагогів, які виконували ролі у виставі, О. Железник почерпнула з історії української культури. У репертуарі шкільного театру XVII–XVIII ст. були твори релігійної тематики, водночас з'явилися п'єси, суголосні історичним, політичним, етичним, естетичним запитам суспільства, різноманітні за жанрами. Досліджуючи українську драматургію XVII–XVIII століть, вчений М. Сулима наводить вислів Феофана Прокоповича про жанр шкільної драми, її особливості і значення в житті суспільства та впливові на людей: шкільна драма – це рід драматичних творів, у яких «речі смішні та розважальні перемішуються із серйозними та сумними, особинизькі – із знаменитими» [9, с. 177–178].

Відомо, що на західноукраїнських землях у 1914–1923 рр. функціонувала мережа театральних колективів, тісно пов'язаних із національно-визвольною боротьбою за волю, незалежність і соборність України: професійний львівський театр «Руська бесіда», який називали «Стрілецьким театром», оскільки основу його трупі складали стрільці Легіону Українських Січових Стрільців (УСС), «Новий львівський театр», «Тернопільські вечори», «Український чернівецький театр» [1].

Про роль театрального мистецтва в самозбереженні нації писав відомий український культуролог Г. Лужницький: «Театр кожної недержавної нації... є і мусить бути скарбницею, в першу чергу немистецьких цінностей, але охороною власного «я» нації, заборолом проти денационалізації» [7, с. 225]. Отже, керівник колективу О. Железник виокремила мету і завдання театру: у процесі сприймання, інтерпретації творів мистецтва і практичної творчої діяльності

формувати в учнів особистісно-ціннісне ставлення до дійсності, розвивати загальнокультурну компетентність, здатність до самореалізації, потребу в самовдосконаленні.

Загальна мета конкретизується в основних завданнях, що інтегрують навчальні, виховні й розвивальні аспекти: збагачення емоційно-естетичного досвіду, формування культури почуттів, розвиток художньо-образного мислення; формування системи знань про особливості художньо-образної мови театрального мистецтва; виховання здатності сприймати та інтерпретувати твори мистецтва, висловлювати особистісне ставлення до них, аргументуючи свої думки та оцінки; виховання світоглядних уявлень і ціннісних орієнтацій, розуміння учнями зв'язків мистецтва з навколишнім середовищем, життєдіяльністю людини; формування готовності використовувати отриманий досвід у самостійній діяльності згідно із загальнолюдськими цінностями та власними духовно-світоглядними позиціями.

Назва театру походить від символіки міста Львова, тому учні львівської школи № 50, продовжуючи традиції львівської братської школи, є «левенятами».

Вид театру – мобільний, пересувний, що не має постійного приміщення і дає вистави у різних містах чи селищах [10, с. 43]. Мандрівний характер мала діяльність більшості народних театрів різних країн світу. В Україні царський уряд забороняв український стаціонарний театр. Тому діяльність майже всіх українських театрів (крім Театру Миколи Садовського, 1906–1919) здійснювалася в умовах частих переїздів. Перші державні пересувні, т. з. робітничо-селянські, театри виникли в Україні 1923–1924 рр. в Києві та Одесі. На початку 30-х років вони дістали назву робітничо-колгоспних театрів, провадили громадську й культурну роботу серед населення та у військових частинах.

Сьогодні цю традицію продовжують обласні театри, що провадять просвітницьку роботу з виїзними виступами в населені пункти. Проте дедалі більше зацікавлюється такою формою роботи молоде покоління. Важлива і характерна особливість діяльності театру «Левеня» – вистави, що мають різне функціональне призначення і мету:

- *благодійні вистави* в госпіталях (виступають перед пораненими і хворими бійцями);

- *активна концертна діяльність* у військових частинах: 80-й окремій десантно-штурмовій бригаді, 1-й радіотехнічній бригаді Повітряного командування «Захід», де спілкування з військовослужбовцями є потужним засобом патріотичного виховання дітей. Так, у 1-й радіотехнічній бригаді екскурсію та майстер-клас із прийомів самооборони та евакуації поранених із поля бою для акторів проводив колишній учень СЗШ № 50, старший лейтенант Олексій Асянин. Дві випускниці театру (Анастасія Запотіцька та Катерина Куцька) вступили на навчання до Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, що теж вважаємо результатом взаємодії театру і бійців;

- *вистави з метою збору коштів* для потреби поранених у ТРЦ «Кінг Кросс Леополіс». Учні самі обліковують зібрані під час вистав кошти, вирішують, яким чином ними розпорядитися (так, переказано 11 тис. грн на рахунок важкопораненого бійця Олексія Кондратенка, закуплено для поранених соків, фруктів, засобів гігієни). Протягом п'яти років на потреби поранених у зоні ООС (АТО) акторами Мобільного театру пісні «Левеня» було зібрано понад 42 тис. грн.

Оскільки театр показує вистави у громадських місцях та госпіталі перед важкопораненими, це зумовлює *формат виступів*: усі вистави костюмовані, динамічні, тривалістю 20–25 хвилин, насичені музичним (пісенним) матеріалом з елементами хореографії. Вистави «Вертеп», «Весняна феєрія», «Великодні дзвони», «Пам'яті Екзюпері», «Легенди Львова», «Львівська історія», «Місце під сонцем», «Присвята воїнам-жінкам» мають злободенну тематику – воєнні дії у східному регіоні України, патріотизм і позиція «моя хата скраю», корупція, інформаційні війни та використання мас-медіа для впливу на різні соціальні верстви населення, віра в перемогу патріотичних сил в Україні. Самовираження засобами театру спонукає дітей,

батьківську громаду та глядачів до активної демонстрації своєї громадянської позиції.

У роботі театру беруть участь учні різних вікових категорій (від 6 до 17 років). У молодшій групі – 21 школяр, у старшій групі – 24. Керівник, автор сценаріїв та режисер О. Железник є «серцем» цього колективу. Вона добре знайома з військовою специфікою, пройшовши під час чотирирічної служби у ЗСУ відповідний професійний вишкіл, та має необхідні якості керівника і вчителя – активну життєву позицію, професійну компетентність, самоорганізацію, лідерські якості.

Плідне функціонування творчого колективу було б неможливим без підтримки адміністрації СЗШ № 50: директор школи Белов Ю. В. (офіцер запасу) заохочує учасників театру подяками, разом із ними їздить до шпиталю, а взимку 2015 р. під його керівництвом на зібрані учнями кошти придбано для кардіологічного відділення Військово-медичного клінічного центру Західного регіону телевізор. Опікується театром і заступник із навчально-виховної роботи Риб'як Г. Д., яка організувала співпрацю школи та Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, академія надає учасникам колективу автобус для виступів. Протягом 2015–2016 рр. у роботі театру брала активну участь учитель інформатики Яремишин Ю. О.; заступник директора з виховної роботи Коваленко О. В. та педагог-організатор Бачинський П. Б. висвітлювали діяльність театру в соціальних мережах. Підтримує колектив і дирекція ТРЦ «Кінг Кросс Леополіс» (О. Дмитрук та С. Ливень), надає протягом п'яти років майданчик для виступів у холі торговельного центру, забезпечує акторів звукопідсилювальною апаратурою та охороною.

Така активна участь дорослих у роботі театру має неабияке значення для виховання учнів. Безпосередня участь дорослих, і зокрема О. Железник, у виставах обумовлена необхідністю моральної підтримки і надихання власним прикладом під час виступів на вулицях міста, у торговельних центрах, львівському шпиталі. Керівник знімає внутріш-

ню напругу учнів, беручи на себе виконання ролей негативних персонажів.

Для забезпечення фахової роботи мобільного театру «Левеня» вчителі мистецьких дисциплін навчального закладу відвідують тренінги та заняття з акторської майстерності, які є у плані роботи Навчально-методичного центру освіти м. Львова. Проекти «Театральна педагогіка», «Музейна педагогіка», започатковані у 2014–2015 рр. дають можливість педагогам співпрацювати з акторами та режисерами Першого театру для дітей та юнацтва, Львівського театру ляльок, викладачами і студентами театрального факультету Львівського національного університету ім. І. Франка.

Жанровий різновид мобільного театру – це оригінальний мікс театру соціальних тем, гротескного політичного театру та традиційного українського вуличного театру. Підготовка вистав здійснюється в позаурочний час та в період канікул. Робота над виставою побудована на імпровізації, колективній творчості вчителя та учнів: діти вносять корективи у сценарій, підбирають музичні номери та здійснюють звукорежисерську діяльність.

Автором сценаріїв, режисером-постановником є керівник театру О. Железник. Вона майстерно і філігранно володіє словом, вміє поетично висвітлити найсвіжіші події в Україні та світі. Розроблена нею програма роботи театрального гуртка включає планомірну роботу з акторської майстерності (сценічна мова, сценічний рух) із застосуванням акторських вправ («Крісло», «Острів» тощо), відпрацювання дикції та артикуляції за допомогою чистомовок та скоромовок, акторські етюди (імпровізації). Програмою передбачено підготовку і доброчинних вистав, і спектаклів, що презентуються у школі: це театралізації, що замінили традиційні лінійки, вистави до Дня вчителя, Дня Святого Миколая, «Весняна казка» на основі календарно-обрядових пісень-ігор весняного циклу (молодша група театру), тематичні концерти.

Теми, що обігруються у виставах, є цікавими для учнів і мають особливий вплив на глядачів. Так, у виставі «Вертеп-2015» Дитина питає:

– Чому народився Ісусик у стайні?

Родина, напевно, тікала від танків та «Градів», що смертю засіяли рясно і наше подвір'я в Донецьку, і Щастя, Луганськ, Краматорськ...

Мов хвиля залізна

пройшла Україною страшно та грізно!

Аналіз напрямів і методів роботи Мобільного театру «Левеня» дозволяє зазначити, що поступово сформувалась мистецько-педагогічна технологія. Педагогічна технологія – це «системний метод створення, застосування і визначення всього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, що ставить своїм завданням оптимізацію форм освіти» [3, с. 331]. Театральне мистецтво – це специфічний вид мистецької діяльності, який поєднує можливості багатьох художніх зображувальних засобів, експресії; воно створює образи, розвиває культуру мовлення, образне мислення, регулює поведінку; сприяє розвитку асоціативної пам'яті, художньої уяви, а також впливає на внутрішній світ дитини [8, с. 50]. Тож сформований протягом п'яти років алгоритм дій з організації роботи театральної трупи, унікальні психолого-педагогічні прийоми роботи з учасниками колективу, які виступають перед глядачами у торговельних центрах, на міських вулицях, перед пораненими у шпиталі дає нам право заявити про розробку нової мистецько-педагогічної технології «Мобільний шкільний театр «Левеня».

Розроблену мистецько-педагогічну технологію можна визначити як упорядковану, алгоритмізовану систему взаємопов'язаних цілей, завдань, змісту, прийомів, методів і форм організації практичної творчої діяльності, що забезпечують поетапне, послідовне й цілеспрямоване керування педагогічним процесом відповідно до особливостей мистецтва театру.

Відповідно, складовими мистецько-педагогічної технології, яку розглядаємо, є:

- Програма шкільного театрального гуртка, куди входить і репертуар мобільного театру пісні «Левеня», що послідовно і безперервно реалізується на практиці. Зміст даної програми орієнтує педагога на ак-

тивізацію у вихованців патріотизму як невід'ємної характеристики їхнього світосприйняття й поведінки.

- Реалізація цілей через систему засобів, інструментальних дій у процесі організації педагогічної взаємодії, що інтегрує наступні розділи: майстерність актора, культура і техніка мови, ритмопластика. Заняття з дітьми будуються на основі розвивальних методик і складають систему з ігор і етюдів, спрямованих на розвиток творчих здібностей учнів. Нові знання формуються завдяки вирішенню проблемних ситуацій, що вимагають від учасників активних спільних пошукових дій. Заняття характеризуються емоційною насиченістю й прагненням досягти продуктивного результату через колективну творчість. В основі роботи є індивідуальний підхід, повага до особистості дитини, віра в здібності й можливості кожного вихованця. Педагог прагне виховувати у дітей самостійність і впевненість у своїх силах.

- Сукупність методів роботи з учнями-учасниками і глядачами, планомірно підібрані різні типи творчих вправ, які спрямовані на розвиток розуміння образу, уваги та уяви, засоби образної (жести, пози, міміка, пантоміма) та емоційної (інтонація, тембр голосу) виразності, «ауто-тренінг». Ці вправи забезпечують поступове ускладнення театралізованої діяльності. Заняття у формі тренінгів, ігор, програвання театральних мініатюр налаштовують кожну дитину на успішну самореалізацію та сприяють дієвому патріотичному вихованню через участь у добровільній діяльності – виступах, що допомагають у психологічній реабілітації поранених воїнів.

Отже, розроблена технологія передбачає дві змістові лінії, що поєднуються: формування й удосконалення навичок театральної діяльності (акторських, музичних, художніх здібностей) учасників колективу і патріотичне виховання засобами театральної педагогіки. Основу мистецько-педагогічної технології складає алгоритм, який відповідає логіці роботи над спектаклем – від першого знайомства з літературним твором до

послідовної реалізації його постановки на сцені. Уточнюючи розуміння специфіки роботи мобільного театру пісні «Левеня», можна виділити наступні основні технологічні етапи: вибір тематики твору, народження задуму, аналітичні етюдні проби, створення і пропрацювання окремих мізансцен, прогони окремих моментів, спектаклю в цілому, генеральні репетиції в навчальному закладі, прем'єрний показ у школі і подальші виступи на виїзді. Якщо говорити про результати діяльності колективу, які не вимірюються кількістю виступів і кількістю зібраних коштів, а оцінюються іншими ціннісними мірками, то можна відзначити таке:

- акторів театру пісні «Левеня» часто називають втіленням сумління львів'ян, адже попри розповсюджену серед обителів тезу про те, що українське суспільство «втомилось від війни», діти власним прикладом змушують дорослих переосмислити своє ставлення до воєнних подій на сході України;

- на поранених у шпиталі, людей, які пережили трагічні події і перебувають під впливом «посттравматичного синдрому», вистави діють благотворно, адже юні актори підтримують їх морально, дякують своїми виступами;

- учасники навчаються багатьох душевних якостей – чуйності, небайдужості, альтруїзму тощо;

- відбувається спілкування бійців із учасниками театру пісні «Левеня», потужний обмін думками, почуттями (так, на одному із виступів пацієнт, важко спираючись на милиці, довго роздивлявся списаний дітьми аркуш із побажаннями; інший, отримавши від учнів переконливу відповідь на запитання: «Скажіть: а це справді ви самі хочете виступати, а чи то вчителі вас сюди посилають?» – підписав та подарував дітям свій пропашний димом погон. На урочистих шкільних заходах над шкільним подвір'ям розвивається прапор України із написом «24 ОМБР», подарований пораненими в першу воєнну зиму;

- зростає навчальна й соціальна мотивація учнів, що є важливою умовою формування у дітей ключових і предметних компетентностей;

- покращується взаємодія учасників колективу, згуртованих справжніми

цінностями та важливою і корисною суспільною справою. Учні вчать діяти активно в житті на благо інших і суспільства в цілому.

Так, довірлива атмосфера в колективі, заохочення учнівських ініціатив спонукали учениць 10-а класу Антоніну Єрьоменко та Софію Іренкову виступити ініціаторками збору коштів для своїх онкохворих друзів. О. Железник написала та поставила з театром міні-п'єсу «Місце під сонцем», зібрані кошти від якої були передані на лікування Іринки Бурки та Богдана Поліщука.

Популярність театру зростає. Ініціатива пацієнта шпиталю, що вирушав на реабілітацію до США, показати записи театральних вистав у діаспорі спонукала театралів організувати *відеозйомки виступів та розмістити їх на Ютуб-каналі*. Виступи театру представлено в теленовинах. Для пацієнтів шпиталю на матеріалах вистави була розроблена абсолютно нова форма роботи – *квест* історичним центром міста «Легенди Львова».

Мистецько-педагогічна технологія «Мобільний шкільний театр «Левеня» є успішною і може творчо опрацьовуватися і впроваджуватися іншими театральними колективами. Використання методів шкільної театральної педагогіки забезпечує активну участь дітей у громадському житті, виховує їх на засадах патріотизму, сприяє творчій самореалізації. Участь у роботі театального колективу сприяє формуванню загальних та спеціальних компетентностей, розкриває творчі здібності дітей, згуртовує дитячий колектив, створює необхідну для особистісного розвитку атмосферу успіху.

Подальшої розробки потребує більш ґрунтовний аналіз окремих методів і прийомів роботи над виставами малого формату, сценаріїв театральних вистав та засобів виразності, які є в арсеналі мобільного театру.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Башняк Л. І. Стрілецькі театри легіону УСС і Галицької армії // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. 2009. Вип. 18. С. 249–255. URL: <http://www.inst-ukr.lviv.ua/files/20/02-16Bashnyak.pdf>
2. Возняк М. Початки української комедії (1619–1819). Львів : Вид. «Всесвіт. 6-ки», 1919. –138 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник : вид. 2-ге, доповнене й виправлене. Рівне : Волинські обереги, 2011. 552 с.
4. Дубасенюк О. А. Технологічний підхід до професійно-педагогічної підготовки: пошуки та перспективи //

Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів : навч. посіб. / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Житомир. держ. пед. ун-тет, 2001. 384 с.

5. Комаровська О. А. Театр і школа: виховують однодумці : [книга для вчителів та батьків]. Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006. – 92 с.

6. Короткова Р. І. Методика підготовки майбутніх соціальних педагогів до організації та керівництва театральним колективом // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. Вип. 8. С. 80–84. (Серія 11. «Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління»).

7. Луцький Г. Український театр. Т. 1. Львів : Вид-во ЛНУ, 2004. 245 с.

8. Сinenko П. А. Театральна педагогіка в шкільному пространстві // Сибірський учитель. Новосибирск : Изд-во НИП-КиПРО, 2003. № 6(30). С. 50–51.

9. Сулима М. М. Українська драматургія XVII–XVIII ст.: літературна критика / М. М. Сулима ; наук. ред. Г. М. Сивокін ; Нац. акад. наук України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка. – Київ : Фоліант : Стилюс, 2005. 368 с.

10. Українська радянська енциклопедія: у 12 т. / гол. ред. М. П. Бажан ; редкол.: О. К. Антонов та ін. 2-ге вид. Київ : Головна редакція УРЕ, 1974–1985. 568 с.

11. Франко І. Теорія: у 50 т. – Київ : Наук. думка, 1983. Т. 41. С. 96.

12. Шахрай В. М. Потенціал інтерактивного театру у формуванні соціальної компетентності школярів // Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2011. № 4. С. 48–55.

REFERENCES

1. Bashniak, L. I. (2009). Striletskiy teatry lehonu USS i Halyskoi armii [Stole theaters of the USS Legion and Galician Army]. Ukraine: Kulturna Spadshchyna, Natsionalna Svidomist, Derzhavnist, 18, 249–255. Retrieved from www.inst-ukr.lviv.ua/files/20/02-16Bashnyak.pdf

2. Vozniak, M. (1919). Pochatky ukrainskoi komedii (1619–1819) [The beginnings of Ukrainian comedy (1619–1819)]. Lviv: Vyd. «Vesvit. b-ky».

3. Honcharenko, S. U. (2011). Ukrainskyi pedahohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk [Ukrainian Pedagogical Encyclopedic Dictionary]. (2nd ed.). Rivne: Volynski oberehy.

4. Dubaseniuk, O. A. (2001). Tekhnolohichniy pidkhyd do profesiino-pedahohichnoi pidhotovky: poshuky ta perspektivy [Technological approach to vocational and pedagogical preparation: Searches and perspectives]. In O. A. Dubaseniuk (Ed.), Tekhnolohii profesiino-pedahohichnoi pidhotovky maibutnih uchyteliv. Zhytomyr: Zhytomyr. derzh. ped.un-tet.

5. Komarovska, O. A. (2006). Teatr i shkola: vykhovuivut odnodumtsi [Theater and school: Educate like-minded people]. Nizhyn: TOV «Vydavnytstvo «Aspekt Polihraf».

6. Korotkova, R. I. (2008). Metodyka pidhotovky maibutnih sotsialnykh pedahohiv do orhanizatsii ta kerivnytstva teatralnym kolektyvom [Methodology of preparing future social educators for the organization and management of the theatre group]. In Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova: Vol. 8. Seria 11 «Sotsiolohiia. Sotsialna robota. Sotsialna pedahohika. Upravlinnia»: zb. nauk. prats (pp. 80–84). Kyiv: NTU imeni M. P. Dragomanova

7. Luzhnytskyi, H. (2004). Ukrainskyi teatr: Vol. 1 [Ukrainian theatre]. Lviv: Vyd. LNU.

8. Sinenko, P. A. (2009). Teatralna pedahohika u shkilmomu prostori [Theatrical pedagogy in the school space]. Sybirskyi Vychetel, 6(30).

9. Sulyma, M. M. (2005). Ukrainska dramaturhiia XVII–XVIII st.: lyteraturna krytyka [Ukrainian drama XVII–XVIII centuries: Literary criticism]. Kyiv: Foliant: Stylos.

10. Bazhan, M. P. (Ed.). Ukrainska radianska entsyklopediia: Vol. 1–12 [Ukrainian Soviet Encyclopedia]. (2nd ed.). Kyiv: Holovna redaktsiia URE, 1974–1985.

11. Franko, I. (1983). Tvory: Vol. 41 [Works]. Kyiv: Vyd. «Nauk. Dumka».

12. Shakhrai, V. M. (2011). Potentsial interaktyvnogo teatru u formuvanni sotsialnoi kompetentnosti shkoliariv [Potential of interactive theater in formation of schoolchildren's social competence]. Sotsialna Pedahohika: Teoriia ta Praktyka, 4, 48–55.

Железник О. Ф., учитель музыкального искусства, СОШ № 50 им. А. Макаренко, г. Львов, Украина, zheleznikola@gmail.com; Гурич А. М., кандидат педагогических наук, заведующая отделом психологического сопровождения, социальной адаптации и воспитания молодежи, НМЦО, г. Львов, Украина, ohuryn@gmail.com

Художественно-педагогическая технология «Мобильный театр песни «Львенок».

Освещен опыт благотворительной деятельности Мобильного театра песни «Львенок» СОШ № 50 г. Львова, описано содержание и практическое значение работы театральной студии в обучении, воспитании учащихся и содействии психологической реабилитации раненых в зоне ООС (АТО) воинов Вооруженных Сил Украины. На основе анализа деятельности коллектива проанализированы особенности организации театра песни, направления и технология его работы. Представлены практические рекомендации учителям по созданию и функционированию подобной театральной студии на базе общеобразовательных учебных заведений и внешкольных учреждений.

Ключевые слова: мобильный театр песни, театральная педагогика, педагогическая технология, волонтерская работа.

Zheleznyk O. F. Music Teacher, Lviv Secondary School No. 50 named after A. Makarenko, Lviv, Ukraine, zheleznikola@gmail.com;

Hurin O. M. PhD in Pedagogy, Head of the Department of Psychological Support, Social Adaptation and Education of Youth, Lviv Educational and Methodological Centre of Education, Lviv, Ukraine, ohuryn@gmail.com
Art-pedagogical technology "Mobile Theatre of "Levenia".

The article is devoted to the experience of charitable activity of the Mobile Theatre of "Levenia" of Lviv Secondary School No. 50. Moreover, the content and practical significance of the theatre studio's work have been presented. The purpose of the theatre studio is to teach students and carry out charitable activities in the following areas: promoting physical and psychological rehabilitation of the wounded soldiers of the Ukrainian armed forces in the Joint Forces Operation (Anti-Terrorist Operation Zone), concerts in military units and financial assistance to children with cancer.

Based on analysis of the activity of theatre collective, the peculiarities of organization of the mobile theatre, principles and directions of establishing its work, specifics of creation of theatre repertoire, which represents the original mix of the theatre of social themes, the grotesque political theatre and the traditional Ukrainian street theatre, have been determined.

Art-pedagogical technology "Mobile School Theatre "Levenia" involves organizing the work of the theatrical troupe by the developed program of theatrical studio designed to optimize the formation of acting skills and development of students' creative abilities as well as volunteer activities. In addition, there are unique psychological and pedagogical methods of working with the members of collective, who speak to the audience on unplanned stage venues – in shopping centers, on city streets, before wounded in hospitals and military units (in extreme conditions requiring the development of psychological skills of children-actors, which increase the stress level).

The article presents practical recommendations for teachers to create and operate a similar theatrical studio based on general education institutions and institutions of out-of-school education.

Keywords: mobile theatre, theatre pedagogy, pedagogical technology, volunteer work.

Стаття надійшла до редакції 14.01.2019 р.

Парфентьева Ірина Петрівна,

доцент кафедри музичного мистецтва
Миколаївського національного
університету імені В. О. Сухомлинського,
доктор філософії в галузі освіти,
доцент, м. Миколаїв, Україна,
inpagek68@gmail.com

«МИСТЕЦЬКА ФЕЕРІЯ» МИКОЛАЇВЩИНИ

Наукові дискусії, майстер-класи, конкурсні змагання: 2–5 квітня 2019 р. в м. Миколаєві на базі Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського відбувся Всеукраїнський фестиваль-конкурс мистецтв «Мистецька феєрія», у рамках якого було проведено Всеукраїнський науково-практичний семінар «Актуальні проблеми сучасної мистецької освіти в умовах впровадження Нової української школи».

Головною метою фестивалю «Мистецька феєрія» є виявлення, підтримка та розвиток творчих здібностей талановитих громадян країни, посилення патріотичного виховання населення, формування в молоді національної свідомості.

Фестиваль охопив п'ять конкурсів: фортепіанне виконавство «Ludus royalis», художнє слово «Поетична зірка», інструментальне виконавство «Златограй», гітарне виконавство «Guitar fest» та конкурс вокально-хорового виконавства «Золоті голоси», якому цього року виповнилося 12 років. Знаменно, що гімн цього конкурсу написав випускник спеціальності «Музичне мистецтво», заслужений артист України Олександр Сичов.

Засновником Всеукраїнського фестивалю-конкурсу мистецтв «Мистецька феєрія» є кафедра музичного мистецтва Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. За час свого існування фестиваль з міського виріс у Всеукраїнський, а починалось усе з великого бажання відродити дитяче виконавське мистецтво, яким завжди славилася Миколаївщина. Славетні дитячі виконавські колективи були в кожній школі, у кожному Будинку культури. Так, декілька поколінь народного хорового колективу «Веселка», який був творчою